

PELLO ZUBIRIA

Ogia eskatu dute egiptoarrek: petrolioa dute falta

Hillary Clintonek, urrunetik Egiptoko trantsizioa kudeatu nahiko lukeen potentziaren atzerri ministroak, esan du “ekaitz perfektua” ari dela osatzen Ekialde Hurbilean, baldin eta bertako agintariek lortzen ez badute herriak eskatu aldaketa sozial eta politikoak ezartzerik. Ekaitz horren osagai garrantzikoaren artean, janariak eta petrolioa daude.

OGIA DARAMA MANIFESTARIAK Egiptotik iritsitako argazki bat baino gehiagotan. Eskuarekin haserre erakusten duen barra edo buruan txapela moduan egokituriko opila. Geroago etorri dira aldarrikapen politikoak eta presidente zaharkituaren dimisio eskaerak. Orain trantsizio nahasian murgiltzen hasita daude buruzagi politikoak, asmatu ezinik nola uztartu 80 milioiren gaineko oreka politikoa berria eta potentzia handien interes geopolitikoak.

Elikagaien garestitzeak liskarrak piztu behar zituela iragarria zuen Nazio Batuen Erakundeak. Mundutar gehienek oinarritzko menua osatuta baldin badago gari, arto, soja, azukre, olio eta esnekiz, horien prezioek azken hogeitako markak hautsi zituzten. Garia %43 garestitu zen 2010ean, artoa %60 eta azukrea %77.

Afrikako herrialde gehienak derrihortuta daude gaur egun elikagaiak inportatzera. Arabiarrak dira, Egipto buru dutela, munduan gari inportatzaile handienak. Hainbesteko ote da gariaren kariotzea? Seguru baietz Tunisia, Aljeria eta Egipton gertatzen den moduan familia batek bere diru sarreren erdia janaritarako behar baldin badu.

Inflazioak ohiturak aldarazi ditza ke, baita jateko moduak ere. Egiptoko familia askotako mahaietan gero

eta bakanago azaltzen dira fruituak eta zer esanik ez okela. Ahaztu ezazu arraina. Ordainetan, pobreaken jate-na: ogia ogi tartean.

Baina elikaduraren prezioak kontrolatzea baino errazago lortuko dute egiptoarrek Mubarak alde batera uztea. Aspalditik dira jakiak eta oro har lehengaiak espekulaziorik munduko burtsetan, AEBetako Chicagokoan bidenabar. Norbaiti eskatzekotan “emaiguzu gaur / egunero-ko ogia”, *Hedge fund* eta inbertsio funtsei, finantzetako apostulari handiei behar zaie erregutu. Eta ez daude merkealditarako.

Besterik ezinean, Magrebeko agintariek dirulaguntza bidez kontrolatzen dituzte ogiaren eta elikagai oinarritzkoen prezioak. 2010ean, ordea, horietako askok espero baino ezintasun handiagoak aurkitu ditu *panem et circenses* banatuz herritarrek goxatzeko. Zergatik?

Our Finite World blogean Gail Tverberg-ek eman du erantzun bat, energi krisiari lotua, beste ia inork kontutan hartu ez duena. Tverberg *The Oil Drum* gune eta pentsamendu faktoriaren editoreetakoa ere bada (elkartaren leloa hau da: “Energiaz eta gure etorkizunaz eztabaidatzen”). Petrolioaren urritzeaz zerbait badaki, beraz.

Tverbergek gogorarazi du Egiptoko gobernuak aurretik iragarri

Monthly Review aldizkariak bere webgunean erakusten duen argazkiko gizona Bahaa Saber da: militante ezkeriarrek aurrean bidea ixten dioten polizia opil bat erakusten die, joan den udazkenean soldaten igoera eskatuz Kairon egindako manifestazio batean. Urte luzez jornalak izozturik eduki dituzte Egipton, bitartean inflazioa handitzen zihoalarik. Elikagaien prezioen igoera eta horientzako dirulaguntzen jaitziera izan dira aurretik zabalduak ezinezona sutu duten pindarrak. Munduko Bankuaren eta Nazioarteko Diru Funtsaren politikak suntsitu dute Afrikan eta oro har mundu osoan nekazaritza, laborariak hiritartzera behartuz eta kontrolik gabe hazi diren populazioak bazkatzeko agroindustria handiari erostera behartuz. Orain Egipton aski jaki ez da, inportatu behar direnak karu daude eta hondamendia borobiltzeko Ukraina eta Errusiak blokatu egin dituzte esportazioak.

zuela janarien gaineko subsidioak murriztu behar zituela. Milaka herritar kalera protestan irten ondoren, janarien dirulaguntzak mantendu eta energiarentzakoak handituko zituela agindu zuen.

Hitza betetzeko, ordea, Kairoko agintariek arazo larri bat daukate: finantza publikoak arras desorekatuta daukate. Funtsean aurten edo beranduenera heldu den urtean Egiptok ez duela gehiago petroliorik edukiko esportatzeko.

Elikagaia petrolioari loturik

Mubarak gainbehera hasi denerako Egipto *Peak Oil*-ean sartuta zegoen. Egiptoko ekonomiarentzako arazoa ez da bakarrik bertan gero eta petrolio gutxiago ekoizten dutela; kontua da aldi berean petrolio kontsumoak goraka segitu duela errukirik gabe. Horregatik ziur da Tverberg aurten bertan Egipto pasako dela petrolio esportatzaile izatetik inportatzaile izatera.

Esportatzen zuen petrolioaren gaineko zergekin ordaintzen zituen Kairoko hainbat subsidio, funtsean jaki oinarritzkoen prezioak apal atxikitzeke. Hortik laguntzen du diruz bertan kontsumitzen den erregeia ere. Orain, berriz, diru iturri horiek desagertzeaz gain askoz garestiago pagatu behar du kanpotik sartutako erregeia.

CIAren data basearen arabera - *CLA World Fact Book*- Egiptok sortzen duen Barne Produktu Gordinaren %80 adinakoa da Kairoko Gobernuak daukan zorra. Petrolioaren eta honen eratorrien urritzearekin are gehiago desorekatuko zaizkio finantzak. Hori gutxi balitz, krisia dela eta gutxitu egin da trafikoa Suezeko kanalean, estatuaren beste diru iturri nagusietakoa.

Populazioaren hazkundera, ordea, ez da mantsotu, %2 urtean, emakume bakoitzeko hiru haur. Gaur diren 80 milioi egiptoarrak elikatzeko gero eta soro gutxiago dago, hiritartzet bortitza dela medio Nilo ibarra betonez eta asfaltoz bete da urte gutxitan. Ibai ertza ez den oro basamortu gelditu zen aspaldi.

Egiptok iresten dituen elikagaien %40 inportatzen du eta nabarmenago gariaren %60. Nondik eta zein prezioan eskuratu, ordea? Aurten uzta kaxkarra eman ei dute gari soroek munduan. Bioerregaietarako ere erabiltzen dute leku askotan. Denetan populazioak handitzen segitzen du. Nekazaritzan duela hamarkada batzuk igarri zen Iraultza Berdeak, ureztatzea eta ongarri kimikoak oinarri zituenak, onenak eman ditu. Guzti horri erantsi petrolioaren prezioengatik garraioaren garestitzea eta espekulatuzaileen presioa, eta dena esana dago jakien garestitzeaz.

“Baina zergatik daukate hain oihartzun bortitza Egiptoko arazoen munduko gainerako lekuetan?” galdetu du Gail Tverbergek, ondoren

bere erantzunak aurreratzeko. Arrazoi bat da herrialde arabiar gehiago bizi direla antzeko presioen mende. “Janariak garestitzen ari dira edonon. Jende behartsu askok irabazten duenaren %50 edo gehiago behar du jateko, eta horientzako edozein kariatze benetako problema bihurtzen da. Herritar asko azkenean petrolioaren eta jakientzako subsidioren menpe bizi da. Horiek desagertzen badira edo inportazioen garestitzea berdintzeko adina igozten ez badira, larri dabilta”.

Bigarrenik, Europak kezkatu begiratu dio Suezeko kanalarari. Hortik egunean batz besterik ez da petrolio upel pasatzen da Europarantz. Hori berez Europak kontsumitzen dituen hamar milioi upeletatik bat besterik ez da, eta gainera guztia ez da Europan gelditzen, Ameriketara ere badoa. Baina gaur denok bizi dugun petrolio egarriarekin, horniduren %5 edo %7 arriskutan egoiteak loa galarazten du.

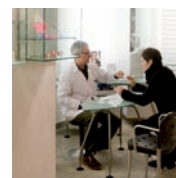
Bestalde, globalizazioarekin munduko ekonomia *just in time* sisteman dago antolatuta, enpresa askoren *stock*ak oso dira murriztak, hein batean biltegiak bideetako kamioiak eta itsasaldian doazen ontziak dira. Suezeko kanala itxi baledi, pakeboiteek egun luzeagoak egin beharko lituzteke Afrika bazterretatik, baina itsasbide berriok erregai gehiago xahutzeaz gain antolatu egin beharko lirateke.

Egipto? Europa eta AEB begira daude Suezeko kanalarari, islamistek eta Israeli. Egipto? Marokon Mohamed VI.ak igo egin ditu gari, olio, azukre, gas eta gasolinarentzako dirulaguntzak. Badaezpada ere. ■

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

Zerbitzua
Kalitatea
Garantia

